

Nr 494

Av herr Sjönell m. fl., om inrättande vid karolinska institutet av en professur i klinisk forskning rörande olika missbruksformer.

(Lika lydande med motion nr 412 i Första kammaren)

Människans förmåga att uthärda lidande och smärtor, ensamhet och motgångar är begränsad. För att komma ifrån dessa tillstånd har hon bl. a. använt olika bedövningsmedel eller stimulantia. Så länge man känner till har människan utnyttjat dessa vägar för att få tillfällig eller mera varaktig lindring. I vårt moderna samhälle är toleransen stor när det gäller själva förekomsten av dessa medel. Däremot har man knappast lika stort överseende med dess verkningar vid olika grader av missbruk. Intresset för att söka komma fram till förklaringar av missbrukets bakgrund har även varit begränsat.

Det kan inte bestridas, att missbruk av alkohol, tobak och läkemedel hör till våra viktigaste problem på folkhälsans område. Genom prispolitiska och åtkomstbegränsande åtgärder har statsmakterna försökt att minska de negativa verkningarna av dessa medel. De prispolitiska åtgärderna har dock en benägenhet att rikta sig snarare mot bruket än missbruket, och illegala vägar har utnyttjats för att kringgå övriga bestämmelser. De verkliga missbrukarna hamnar i en ond cirkel, och deras giftberoende driver dem till att skaffa sitt gift till vilket pris som helst. Det är bara alltför lätt att offren för de nämnda formerna av missbruk glöms bort av samhället. De både kvantitativt och kvalitativt otillräckliga vårdresurserna för personer med narkomaniproblem talar sitt tydliga språk. Risker är därtill utomordentligt stora att tillgången på adekvata vårdresurser visar sig bli ännu mer otillräcklig framöver på grund av ett tilltagande missbruk. Samtidigt med en ökad utbyggnad av vårdresurserna på detta område måste också behandlingsformerna utvecklas.

För att de använda behandlings- och rehabiliteringsåtgärderna skall bli effektiva måste kunskaperna ökas angående varför vissa människor blir missbrukare och andra inte. Genom en ökad insikt om vilka olika faktorer som är gemensamma för personer med benägenhet att bli fysiskt beroende av olika sinnesstämningförändrande medel kan behandlingen bli säkrare och de utlösande eller bidragande faktorerna angripas.

De skadliga verkningarna av missbruk är givetvis svårast, när det gäller användning av medel med stor tillvänjningsrisk såsom heroin, morfinpre-

parat m. fl. Men även medel med mindre tillvänjningsrisk, som användes i mycket stor omfattning såsom olika nervtabletter och framför allt alkohol, kan medföra betydande medicinska och sociala skadeverkningar. Därför är det här som resurserna i första hand måste sättas in för att på längre sikt nedbringa antalet missbrukare inom detta område. Genom de långa vårdtider, som ofta måste tillgripas när det gäller avvänjning för dessa olika former av beroende, måste det ur samhällsekonomisk synpunkt vara riktigt att starkt öka resurserna för forskning inom detta område och därvid icke nöja sig med enbart teoretisk forskning.

Individen blir alltmer en anonym varelse i samhället. Den snabba samhällsutvecklingen gör det svårt för många människor att anpassa sig. Kvar står det humanitära och etiska kravet på samhället att träda in och försöka hjälpa människorna.

Det finns hoppfulla tecken på nya möjligheter att genom olika läkemedel häva ett olyckligt tillstånd, t. ex. depressioner, ångesttillstånd och svåra symptom i samband med alkoholism. Det gäller emellertid att satsa hårdare framför allt på den kliniska forskningen på dessa områden, som hittills varit föga tillgodosedd för att inte missbruket skall fortsätta i stigande tempo utan att effektiva motåtgärder kan tillgripas. Statsmakterna har redan låtit uppföra en forskningsklinik för alkoholsjukdomar vid karolinska sjukhuset. Av olika skäl har denna klinik ännu icke kunnat tas i anspråk i full utsträckning. Om kliniken utnyttjas fullt och laboraturen i klinisk alkoholforskning kan vidgas till en professur i missbruksforskning (professur i alkoholismens och narkomaniformernas klinik) skulle på ett enkelt sätt och utan större kostnad en effektivare insats kunna göras för att motverka våra vanligaste missbruksformer.

Med hänvisning till vad här anförts hemställes,

att riksdagen ville besluta att från och med budgetåret 1966/67 vid karolinska institutet i Stockholm omvandla den befintliga laboraturen i klinisk alkoholforskning till en professur i klinisk forskning rörande olika missbruksformer och därvid utnyttja ännu icke i anspråktagna avdelningar vid karolinska sjukhusets klinik för alkoholsjukdomar.

Stockholm den 26 januari 1966

Bengt Sjönell

Einar Rimmerfors

Erland Carbell

Åke Zetterberg

Astrid Kristensson